

Research Paper

The Relationship between Disappointment and Self-Handicapping with Doping Tendency in Athletes

M. Hadipour¹, M.S. Afroozeh², and H. R. Safari Jafarloo³

1. Master student, Department of Sports Science, Faculty of Humanities, Jahrom University, Jahrom, Iran

2. Assistant Professor of Sports Management, Department of Sports Science, Faculty of Humanities, Jahrom University, Jahrom, Iran (Corresponding Author)

3. Assistant Professor of Sports Management, Department of Sports Science, Faculty of Humanities, Jahrom University, Jahrom, Iran

Abstract

Received: 02
Sep 2020

Accepted: 20
Sep 2020

Keywords:
Athletes,
Disappointment
, Doping, Self-
handicapping

Psychological issues are integral components of all areas of behavior, including sports. The current study attempts to find the relationship of disappointment with self-handicapping and doping tendency in sportsmen in Fars province. This was a field study using a descriptive correlational design. The population of the current study included all sportsmen competing in boxing, weightlifting, and track and field, out of whom 384 sportsmen were selected as the sample of this study. The participants were selected by convenient sampling and data were gathered using three questionnaires. The disappointment questionnaire (Beck, 1979), doping tendency questionnaire (Petróczy, 2007), and self-handicapping questionnaire (Jones & Rhodewalt, 1982) were used as the instruments of the study. The reliability coefficients of the instruments were calculated and confirmed using Cronbach's alpha test, and combined reliability was measured by PLS software. PLS3 software was also used to analyze structural equation modeling data. The results showed that there was a significant relationship between disappointment and self-handicapping. The results also confirmed the relationship between doping tendency and disappointment on one hand and self-handicapping and the tendency to doping on the other. Moreover, the results

1. Email: Maryamhadipour.pt@gmail.com

2. Email: Sadegh.afroozeh@jahromu.ac.ir

3. Email: hamidsafari83@yahoo.com

confirmed the significant role of self-handicapping as a mediating variable in the relationship between disappointment and doping tendency. Also, the model of the effect of disappointment on the tendency to doping showed an appropriate fitness. Finally, it is suggested that, in addition to an acceptable level of supervision, the psychological issues of the athletes should also be taken into consideration in different levels of competition.

Extended Abstract

Objective

Among the deviant behaviors in sports, doping is undoubtedly one of the most dangerous health threats in the contemporary era (Marvelous et al, 2005). Nowadays, different approaches are considered for combatting doping but Barkoukis, Brooke, Ntoumanis, Smith, and Gucciardi (2019) maintain that making an anti-doping atmosphere among athletes is crucial for combatting doping. The tendency to doping can be investigated from different perspectives, but Chan et al (2020) believe that behavioral, social, and psychological factors such as awareness, capacity to tolerate pressure, and self-regulation play important roles in moving the athletes toward doping. Defeat as an indispensable part of any competition is also related to disappointment (Taylor, 2010). Disappointment can be defined as a negative attitude of a person toward himself, the world, and his future (Nigar, Derman, Sadoglu, 2010), and self-handicapping is a set of behaviors paving the ground for attributing defeat to the external factors and success to the internal factors. Because using prohibited drugs

and methods may threaten the athletes' health (Mottram, 2003), the results of this study can be helpful by informing the athletes of the methods to prevent disappointment and motivate them to do their best in controlling themselves.

Methodology

The current study was an applied and descriptive study using correlation procedures. The population of the study included the sportsmen who were active in Boxing, weight lifting, and track and field in Fars Province and participated in official matches at the city, province, national or international levels. The number of athletes was taken from the sports community offices of each field in Fars Province, based on which a total of 1950 sportsmen including 1100 boxers, 700 runners, and 150 weightlifters made the whole population. Quota sampling was used to select 384 sportsmen (220 boxers, 139 runners, and 25 weight lifters) who participated in this study. The researcher distributed the questionnaires among the sportsmen by referring to the sports community offices and sports clubs. The instruments of the study were three

questionnaires. The disappointment questionnaire (Beck, 1979) included 20 items and had five subscales. Its subscales were disappointment in achieving goals (6 items), lack of confidence in the future (6 items), pessimism (2 items), disappointment in the future (3 items), and negative expectation about future (3 items). The second instrument was the tendency to doping questionnaire (Petróczy, 2007) with 17 items and the third one was self-handicapping questionnaire (Jones & Rhodewalt, 1982) with 23 items and three subscales of negative behavior (9 items), effort (7 items), and excuses (7 items). The face validity of all three questionnaires was confirmed by professors of this field of study and the convergent and divergent validity of the questionnaires were also confirmed by the software. Moreover, the reliability of the questionnaires was approved by Cronbach alpha. The reliability of self-handicapping, the tendency to doping, and disappointment questionnaires was 0.82, 0.88, and 0.92 respectively. Using PLS3 software, descriptive and inferential statistics were measured to analyze the relationship among variables.

Results

Results of the confirmatory factor analysis suggested that the factor loading of all items in disappointment, self-handicapping, and the tendency to doping questionnaires was more than 0.7 and thus they have an appropriate validity. Results showed that Cronbach alphas coefficient was above 0.7, Dillon

Gerstein coefficient exceeded 0.7, combined reliability was above 0.8 and the variance passed 0.5. Therefore, we can be confident about reporting the results related to the final model. The results also showed that the P-value for all variables were above 0.5, which shows that the relationships found in the model were significant. Moreover, the regression load was above 0.35, which is considered to be at a strong level. Coefficient of determination was also strong and root mean square residuals (RMSR) was below 0.1 which shows that the model is fit. The results of path coefficient and t statistics showed that there was a significant relationship between disappointment and the tendency to doping, self-handicapping and the tendency to doping, and also between disappointment and self-handicapping. Later in this study, Sobel test was used to measure the mediating role of self-handicapping in the relationship between disappointment and the tendency to doping, which showed a significant level of 13.63. The results of Sobel test showed that the mediating hypothesis of the effect of disappointment on the tendency to doping with self-handicapping as a mediator was significant.

Conclusion

As sports entail defeat and success, the tendency to doping can be a common practice in the case of remarkable defeats. Thus, the more the athletes improve their psychological abilities, the fewer cases of doping may be observed. One of the main reasons contributing to disappointment is

strong self-criticism, which may be reinforced due to a series of defeats. Therefore, it is suggested that the clubs develop a comprehensive plan for the time the athletes lose a match to reduce the pressure of the defeat and try to reduce the athletes' self-criticism by considering all the factors responsible for his defeat. Also, it can be concluded that people with high level of self-handicapping may turn to

doping because they do not accept their weaknesses and try to attribute their defeats to the external factors. It can be said that self-handicapping leads to a lower level of psychological health, self-efficacy, and mental motivation, and also an increase in the negative behaviors and use of drugs.

مقاله پژوهشی

رابطه ناامیدی و خودناتوان‌سازی با گرایش به دوپینگ در ورزشکاران

مریم هادی پورفرد^۱، محمدصادق افروزه^۲، و حمیدرضا صفری جعفرلو^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه جهرم، جهرم، ایران
۲. استادیار مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه جهرم، جهرم، ایران (نویسنده مسئول)
۳. استادیار مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه جهرم، جهرم، ایران

چکیده

مسائل روانی جزء جدایی‌ناپذیر در همه زمینه‌های رفتاری از جمله در ورزش است. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین ناامیدی با خودناتوان‌سازی و گرایش به دوپینگ در ورزشکاران مرد استان فارس بود. این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه ورزشکاران مرد استان فارس در رشته‌های دو میدانی، وزنه‌برداری و بوکس بود که تعداد ۳۸۴ نفر با صورت تصادفی به عنوان نمونه تعیین شدند. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه‌های ناامیدی بک (۱۹۷۹)، پرسش‌نامه گرایش به دوپینگ پتروزی (۲۰۰۷) و پرسش‌نامه خودناتوان‌سازی جونز و رودالت (۱۹۸۲) بود. روایی صوری پرسش‌نامه‌ها توسط اساتید و روایی همگرا و واگرایی پرسش‌نامه‌ها نیز بررسی و تأیید شد. همچنین پایایی پرسش‌نامه‌ها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی محاسبه شد و مورد تأیید قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس نسخه سوم استفاده شد. نتایج نشان داد بین ناامیدی با خودناتوان‌سازی، ناامیدی با گرایش به دوپینگ و خودناتوان‌سازی با گرایش به دوپینگ رابطه مثبت معنادار وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد خودناتوان‌سازی به عنوان یک میانجی در رابطه بین ناامیدی با گرایش به دوپینگ معنادار است. همچنین مدل تأثیر ناامیدی بر گرایش به دوپینگ با میانجی خودناتوان‌سازی از برازش مناسبی برخوردار بود. در نهایت پیشنهاد می‌گردد، علاوه بر موارد نظارتی در کاهش دوپینگ به مسائل روانی ورزشکاران نیز در سطوح مختلف رقابتی توجه گردد.

تاریخ دریافت:

۱۳۹۹/۰۶/۱۲

تاریخ پذیرش:

۱۳۹۹/۰۹/۳۰

واژگان کلیدی:

دوپینگ،
خودناتوان‌سازی،
ناامیدی،
ورزشکاران
حرفه‌ای

مقدمه

در سال‌های اخیر، تلاش گسترده‌ای در بین همه

سازمان‌های ورزشی برای کاهش شیوع و بروز دوپینگ در ورزش صورت گرفته است. با این حال، ممکن است با استفاده از سیاست‌های ضد دوپینگ متناسب با ویژگی‌های دوپینگ در هر ورزش، کارایی استراتژی‌های فعلی برای مبارزه با دوپینگ بهبود یابد

1. Email: Maryamhadipour.pt@gmail.com
2. Email: Sadegh.afroozeh@jahromu.ac.ir
3. Email: hamidsafari83@yahoo.com

ورزش ممکن است با یکدیگر متفاوت باشند و بنابراین باید سیاست‌های ضد دوپینگ خاص ورزشی برای افزایش اثربخشی آزمایش ضد دوپینگ اجرا شود (آگویار، ماوارو و همکاران، ۲۰۲۰). در برخوردهای قانونی با موارد مشاهده دوپینگ عده‌ای معتقدند فدراسیون‌های جهانی بسیار سخت‌گیرانه‌تر از فدراسیون‌های ملی با این پدیده برخورد می‌کنند (کنستانتینیدیس و پاناگیوتوپولوس، ۲۰۲۰). این موضوع نه تنها در کشورهای پیشرفته ورزشی بلکه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته مانند ایران نیز شیوع یافته است تا جایی که در ایران به موازات رشد ورزش حرفه‌ای، قهرمانی و نیز بهبود چشمگیر جایگاه اجتماعی و اقتصادی ورزشکاران، پدیده دوپینگ به طور روزافزونی افزایش یافته و مشکلات زیادی را برای ورزش کشور به بار آورده است (حلب چی، ۲۰۰۷). بیوسفی و ناصری (۲۰۱۹) فسادهای ورزشی در ایران را در سال‌های اخیر به صورت کم‌سابقه‌ای در حال افزایش دانستند و دوپینگ را با ۳۴ درصد به عنوان بیشترین فساد ورزشی در ایران شناسایی کردند. شارع پور و همکاران (۲۰۱۸) دریافتند ورزشکاران مرد در قیاس با ورزشکاران زن بیشتر به‌واسطه سودمندی‌هایی که مصرف مواد نپروزا دارد به سمت دوپینگ گرایش می‌یابند. امروزه روش‌های گوناگونی برای مبارزه با دوپینگ مطرح می‌گردد، چنانچه باراکوکیس، بوروک، ناتومنی، اسمیت و گوسپاردی^۷ (۲۰۱۹) ایجاد فرهنگ ضد دوپینگ در محیط ورزشکاران برای مبارزه با دوپینگ مهم می‌دانند. همچنین به نقش اطرافیان ورزشکار در شکل‌گیری نگرش و تصمیم‌گیری دوپینگ ورزشکاران اشاره

(آگویار، ناوارو، مونزگوئرا، دلماریلاتا، دلکسو، ۲۰۲۰). باوجود این که گرایش جوانان به ورزش نقش مثبتی در سلامتی جامعه دارد؛ اما وجود برخی انحرافات مانند رواج استفاده از داروها و مواد نیروزای غیرمجاز در رشته‌های ورزشی به معضلی جدی تبدیل شده است که می‌تواند سلامت ورزشکاران را نیز تهدید کند (کارگرفرد، ۲۰۰۹). همچنین از بین انحرافات ورزشی، دوپینگ بدون شک و به طور مشخص یکی از خطرناک‌ترین رفتارهای تهدیدکننده سلامتی در ورزش معاصر به حساب می‌آید (ماراویلیس و همکاران، ۲۰۰۵). هر چند که دوپینگ می‌تواند تعاریف گوناگونی را شامل شود، اما بر اساس تعریف کمیسیون پزشکی کمیته بین‌المللی المپیک دوپینگ عبارت است از تجویز یا مصرف یک ماده خارجی یا ماده درون‌زای بدن، با مقادیر غیرعادی و یا از طریق استعمال غیرطبیعی توسط شخص سالم با هدف افزایش کارایی ورزشی (بلادورس و مکنامی، ۲۰۱۰). همچنین این کمیته در تعریف دیگری دوپینگ را استفاده از مواد و تکنیک‌ها به هر شکل با میزان غیرطبیعی برای بدن با هدف رسیدن به افزایش مصنوعی و غیر شرافتمندانه کارایی در رقابت می‌داند (تد، ۱۹۸۷). روش‌های در پیش گرفته شده برای برخورد و مقابله با دوپینگ و تصور و پیش‌فرض‌های ذهنی ورزشکاران از این نوع جرمه‌ها یکی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رفتارهای احتمالی دوپینگ است. ورزشکارانی که شاهد برخورد مدیریتی نرم و نه چندان شدید در مبارزه با دوپینگ بوده‌اند، احتمال قوی تری وجود دارد که از داروهای ممنوعه و نپروزا استفاده کنند (پتروزی، ۲۰۰۷). مواد ممنوعه مورد استفاده به عنوان دوپینگ بسته به نوع

5. Petróczi
6. Konstantinidis & Panagiotopoulos
7. Barkoukis, V., Brooke, L., Ntoumanis, N., Smith, B., & Gucciardi, D. F

1. Aguilar-Navarro, Salinero, Muñoz-Guerra, del Mar Plata, Del Coso
2. Marvelous et al
3. Bloodworth & McNamee
4. Todd

ورزشکاران به رفتار دوپینگ خواهد شد. یکی از مسائل مهم روانی منجر به انحرافات ورزشی از جمله دوپینگ مسئله امید است. به دلیل اهمیت نتایج مسابقات و فشارهای روانی ناشی از آن، ورزش همواره مملو از بیم و امید است که می‌تواند توجه محققان ورزشی را به این حیطه معطوف کند. همچنین شکست به عنوان مفهوم جداناپذیر در ورزش نیز همپوشانی زیادی با ناامیدی دارد (تیلور^۴، ۲۰۱۰). در جهان امروز مسائل روانی و احساسات پیچیده‌ای گریبان گیر بشر است که مسیرهای پیشرفت و تعالی او را تحت تأثیر قرار می‌دهد و گاهی انسان پویای پرشور را به رکود و دل‌مردگی دچار می‌کند. یکی از این احساسات منفی ناامیدی^۵ است که می‌تواند فرد را آن‌چنان درگیر نماید که گاهی زندگی او را نیز تهدید و عرصه‌های مختلف زندگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ناامیدی نگرش منفی نسبت به خود، دنیا و آینده است (نیگار، درمان و سادلو^۶، ۲۰۱۰) که تعاریف گوناگونی را می‌توان برای این مفهوم متصور بود. طبق نظریه اشنايدر^۷ (۲۰۰۴) ناامیدی حالت تکان‌دهنده ایست که با احساس ناتوانی و بی‌علاقگی به زندگی آشکار می‌شود و فرد در اثر ناامیدی بشدت غیرفعال شده و نمی‌تواند موقعیت‌های زندگی را بسنجد و در نتیجه این مشکلات قدرت تطبیق با تغییرات زندگی را ندارد. باید گفت که افراد ناامید در زندگی با مشکلات متفاوتی روبرو هستند و در موقعیت‌های استرس‌زا راه‌حلی برای مشکل خود پیدا نمی‌کنند (زیمرن^۸، ۲۰۰۵). در نقطه مقابل، امید به عنوان یک مفهوم نیز تعاریف متفاوتی دارد از جمله تعریف اشنايدر^۹ و همکاران (۲۰۰۲) که امید را به عنوان یک حالت انگیزشی مثبت ناشی از احساس

داشتند. برخی نیز به نظارت‌های باشگاهی اعتقاد دارند، چنانچه هورست، رینگ، کاووسانو^۱ (۲۰۲۰) معتقدند نظارت‌ها و کنترل‌های سخت‌گیرانه ضد دوپینگ تنها در کوتاه‌مدت اثرگذار است و با گذشت زمان باید آنها را تقویت نمود. گرایش به دوپینگ می‌تواند دارای ابعاد گوناگونی باشد، چنانچه چان^۲ و همکاران (۲۰۲۰) عوامل رفتاری، اجتماعی و روان‌شناختی مانند آگاهی، ظرفیت مقابله با فشار و خودکنترلی را در گرایش ورزشکاران به این پدیده مؤثر می‌دانند. از عوامل روانی مرتبط با گرایش به دوپینگ برداشت شخصی ورزشکار از خود است چنانچه شهباری و همکاران (۲۰۱۹) به ارتباط خود پنداره بدنی با مصرف مکمل‌ها اشاره داشته اند. همچنین نگرش‌های ورزشکاران نیز به این مقوله می‌تواند در تمایل آنان به استفاده از مواد نیروزا مؤثر باشد (آقابابا و همکاران، ۲۰۲۰). از عوامل دیگر مؤثر در گرایش به دوپینگ به اعتقاد بارکوکسیس و همکاران^۳ (۲۰۱۱) بی‌انگیزه بودن ورزشکاران است، که درصد احتمال استفاده از دوپینگ در گذشته و میل به تکرار آن در آینده را افزایش می‌دهد. بنابراین علاوه بر مسائل نظارتی باید به جنبه‌های روانی گرایش به دوپینگ نیز توجه داشت. چنانچه امروزه گرایش به دوپینگ یا استفاده از مواد نیروزا به عنوان دیگر عامل مرتبط با ناامیدی از پدیده‌های ورزشی کنونی است که به شدت مورد توجه رسانه‌ها و جامعه ورزشی قرار گرفته است. مسائل روانی امروزه بخش عمده‌ای از انحرافات در ورزش را رقم می‌زند چنانچه احمدیان و همکاران (۲۰۱۷) دریافتند عملکرد ورزشکاران به‌واسطه آمادگی در مهارت‌های ورزشی از جمله آمادگی روانی باعث افزایش سطح سلامت روانی و احتمالاً کاهش گرایش

6. Nigar, Derman, Sadoglu
7. Snyder
8. Zimmerman
9. Snyder

1. Hurst, Ring, Kavussanu
2. chan et al
3. Barkoukis et al
4. Taylor
5. Hopelessness

خودناتوان‌سازی^۷ واژه‌ای است که از سال ۱۹۶۰ در منابع روان‌شناسی مورد توجه قرار گرفته است و بر گلاس و جونز^۸ (۱۹۷۸) از پیشگامان این حوزه، خودناتوان-سازی را یک رفتار، انتخاب و یا مجموعه‌ای از عملکرد تعریف کرده‌اند که شرایط مناسبی ایجاد می‌کند تا افراد شکست را به عوامل خارجی و موفقیت را به عوامل درونی نسبت دهند. خودناتوان‌سازی راهبردی پیشگیرانه است که در آن فرد خودناتوان‌ساز در مسیر ارزیابی خود موانعی به وجود می‌آورد که بتواند شکست احتمالی خود را به آن موانع نسبت دهد و آبروی خود را حفظ کند (وسیک و آکسون؛ ۲۰۱۶). در واقع فرد خودناتوان‌ساز خود را قربانی شرایط و نه قربانی ناتوانی خود معرفی می‌کند (کلدیتز و آرکین؛ ۱۹۸۲). خودناتوان‌سازی زمانی رخ می‌دهد که افراد تکلیف مربوط به خود را، پیش‌بینی کننده شکست بدانند و در نتیجه برای احساس کامیابی موانعی را ایجاد کنند (آلتر و فورگاس؛ ۲۰۰۷)؛ اما در این راستا، خودناتوان‌سازی در ورزش به عنوان یک ویژگی و یک پدیده وضعیتی و یا به عبارتی بهتر یک راهبرد، تعریف شده است، بدین معنا که، خودناتوان‌سازی باعث می‌شود که فرد نتواند تلاشی برای پیشگیری از تجربه شکست داشته باشد (مارتین و براولی؛ ۲۰۰۲). از آنجا که ورزشکاران در رقابت‌ها و مسابقات ورزشی مدام ارزیابی می‌شوند و چگونگی عملکرد ورزشی آنها ارزشیابی و تحلیل می‌شود و نیز به دلیل حضور تماشاچیان و داوران، استفاده از راهبرد خودناتوان‌سازی به عنوان سازوکاری دفاعی در ورزشکاران دیده می‌شود (مجیدی جولانی، ۲۰۱۴). خود ناتوان سازان در دنیای ورزش کسانی

تعاملی بین دو عنصر می‌دانند. به اعتقاد دریس‌دال و مکیت^۱ (۲۰۱۴) افراد با امیدواری بالا بیشتر به هدف‌گزینی می‌پردازند و مسیرهای کارآمدی را برای رسیدن به اهداف مورد نظر ایجاد می‌کنند و مطمئن هستند که مسیرهای انتخابی‌شان، آنها را به اهداف مورد نظرشان خواهد رساند. همچنین افرادی که دارای سطوح بالاتر امیدواری هستند، بیشتر بر هدف‌های خود متمرکز می‌شوند و از انگیزه بیشتری، نسبت به هم‌تایان، خود برخوردارند (رند، مارتین و شی؛ ۲۰۱۱). هر چند ارزش‌های شخصی و اعتقادی یک ورزشکار می‌تواند وی را در موقعیت روانی مختلف قرار دهد و در نتیجه گرایش یا دوری از دوپینگ را هموار سازد (رینگ و همکاران، ۲۰۲۰) با این حال نتایج مطالعات پژوهشگران نشان داده است که امیدواری یک راهبرد دفاعی است که با تاب‌آوری، گرایش پایین به اهمال‌کاری و پیشرفت قابل توجه در موقعیت‌های رقابتی و یا موقعیت‌های استرس‌آور همراه است (الکساندر و آنوگباز؛ ۲۰۰۷ و آشنایدر، ۲۰۰۲). ورزش به عنوان یک منبع سرشار از درگیری‌های احساسی در جامعه به ناچار ورزشکار را در موقعیت‌های متنوعی از احساس شکست و تحمل‌ناپذیری (بک؛ ۱۹۷۹) قرار می‌دهد که می‌تواند منجر به میل به خودناتوان‌سازی گردد؛ بنابراین ناامیدی می‌تواند منجر به خودناتوان‌سازی بجهت گریز از موقعیت گردد که همیشه این امر صورت نمی‌گیرد و در مقابل گاهی به جهت مبارزه با این ناامیدی ورزشکار می‌تواند به روش‌های غلط غلبه به آن بپردازد که یکی از این راه‌ها توسل به داروهای غیرمجاز و دوپینگ است.

7. Self-Handicapping
8. Berglas and Jones
9. Wusik & Axsom
10. Kolditz & Arkin
11. Alter & Forgas
12. Martin & Brawley

1. Drysale & MCBath
2. Rand, Martin & Shea
3. Ring c., Kavussanu, M., Gürpınar, B., Whitehead, J., & Mortimer, H.
4. Alexander & Onwuegbuzie
5. Beck
6. Self-Handicapping

کاهش می‌دهد و به شدت به انسجام تیمی آسیب می‌زند. ویتاکر و بک هاوس^۶ (۲۰۱۷) در ارزیابی اولیه از نیاز، خطر و نتیجه استفاده از مواد ممنوعه نشان دادند ورزشکاران دوپینگ خواستار افزایش آموزش در راستای مبارزه با دوپینگ بودند. ویتاکر، بک هاوس، لانگ^۷ (۲۰۱۴) معتقدند عوامل روانی مختلفی می‌تواند زمینه‌ساز بروز رفتارهای دوپینگ در ورزشکاران باشد چنان‌که ورزشکاران قدیمی یکی از عوامل روانی مرتبط با رفتار دوپینگ را احساسات آزردهنده و ناامیدی گزارش کرده‌اند. هورکاجو^۸ و همکاران (۲۰۲۰) نیز نشان دادند در واقع نوع درک ورزشکار از واژه دوپینگ نیز در تغییر حالت روانی آنان مؤثر است که در این صورت درک صحیح افکار شخص نقش مهمی در اقلان وی در استفاده و یا عدم استفاده از دوپینگ دارد. عصاران و همکاران (۲۰۱۷) دریافتند بین مفاهیم خودکارآمدی و ناامیدی رابطه معکوس معناداری وجود دارد. مهید و یوسفی (۲۰۱۷) نیز نقش واسطه‌ای خودکارآمدی عمومی در رابطه بین فراشناخت و خودناتوان‌سازی را معنادار دانستند. اسلامی و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند بین خودکارآمدی و امیدواری بانگیزه پیشرفت ورزشی رابطه معناداری وجود دارد. دوپینگ در ورزش می‌تواند یک مسأله روانشناختی باشد (پیلک؛ ۲۰۱۸) و میزان رابطه دوپینگ با نگرش و اعتقادات ورزشکاران (مورنتا سامچز و زیلا؛ ۲۰۱۳) بررسی مسائل روانی مرتبط با گرایش به دوپینگ را ضروری می‌نماید. همچنین با گسترش ورزش‌های قهرمانی و اهمیت پیروزی در رقابت‌ها و کسب نتایج مطلوب، درک عوامل مؤثر در موفقیت، رفتارهای منجر

هستند که عملکرد بد خود را به عوامل خارجی نسبت می‌دهند که این عوامل می‌تواند هیاهوی تماشاگران و یا تنظیم نبودن وسایل آنان باشد (اسمیت، هاردی و آرکین؛ ۲۰۰۹).

همچنین برخی از محققان به دلایل بروز ناامیدی پرداخته‌اند چنانچه مهربابی و همکاران (۲۰۱۵) ناامید شدن نسبت به آینده به علت دست نیافتن به اهداف ورزشی را یکی از عوامل مؤثر در گرایش به دوپینگ و استفاده از مواد نیروزا دانستند. ترصفی و همکاران (۲۰۱۵) نیز تأکید دارند بین احساس شکست و ناامیدی رابطه معناداری وجود دارد و از سویی برخی دیگر از جمله زارع و همکاران (۲۰۱۵) پیشنهاد دادند آموزش شناختی ارتقاء امید می‌تواند به عنوان مداخله‌ای مؤثر موجب کاهش خودناتوان‌سازی گردد. همچنین برخی دیگر از محققان به بررسی و شناسایی نوع ورزش‌هایی پرداختند که در آن احتمال دوپینگ بیشتر است که در این راستا آگویلار ناوارو و همکاران^۲ (۲۰۱۹) بیشترین آمار دوپینگ در سال‌های اخیر را در ورزش‌های انفرادی و در دومیدانی، وزنه‌برداری و بوکس گزارش نمودند. ناآگاهی نیز از دیگر موارد گرایش به دوپینگ است، چنانچه مورنت سانچز و همکاران^۳ (۲۰۱۹) بیان نمودند اغلب بازیکنان شناختی از آژانس جهانی ضد دوپینگ نداشتند و کمتر از ۵ درصد از آنها فهرست مواد ممنوعه را می‌دانستند. هورست و همکاران^۴ (۲۰۱۹) به این یافته رسیدند که مصرف مکمل‌های مجاز ورزشی به طور غیرمستقیم می‌تواند باعث بروز رفتارهای دوپینگ گردند. کودویل و همکاران^۵ (۲۰۱۸) بیان کردند خودناتوان‌سازی ادعایی کارایی و انسجام گروه را

6. Whitaker & Backhouse
7. Whitaker, Backhouse, Long
8. Horcajo, J., Santos, D., Guyer, J. J., & Mateos, R.
9. Pielke, R
10. Morente-Sanchez, J., & Zabala, M.

1. Smith, Hardy, Arkin
2. Aguilar-Navarro, Muñoz-Guerra, del Mar Plata, Del Coso
3. Morente-Sánchez, Zandonai, Díaz
4. Hurst et al
5. Coudeville et al

به شکست و تدابیر اشتباه برخی ورزشکاران می‌تواند به مربیان، ورزشکاران و گروه‌ها در پیشرفت هر چه بیشتر یا پیشگیری از رفتارهای غیراخلاقی در میدانی ورزشی کمک کند. ناامیدی به عنوان مفهومی پیچیده در روال رقابت‌های ورزشی در نتیجه شکست‌ها، آسیب‌ها و بی‌عدالتی‌ها توانسته بسیاری از ناهنجاری‌های روانی را به ورزشکاران تحمیل کند و از طرفی نقش عوامل روان‌شناسی در نتایج گروه‌های ورزشی و رفتار ورزشکاران حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای در جوامع مختلف به صورت وسیع مطرح می‌شود. همچنین ورزشکاران به دلیل توقعات و انتظاراتی که از طرف تماشاگران، هواداران، مربیان و مسئولان به آنها القا می‌گردد گاهی فشار روانی و اضطراب شدیدی را متحمل می‌شوند که سبب بروز مشکلات مختلف مانند بروز بیماری‌ها، خشونت، ترس از شکست می‌شود. ترس از شکست و عدم توانایی در برآوردن انتظارات جامعه و هواداران خود باعث ظهور رفتارها و اتخاذ تدابیر خودخواسته و حتی ناخودآگاه در ورزشکاران می‌شود. به نظر می‌رسد خودناتوان‌سازی به عنوان یک پدیده منجر به شکست می‌تواند یک چرخه معیوب در رقابت‌های ورزشکار ایجاد کند. چرا که از یک سو ترس از شکست باعث ظهور خودناتوان‌سازی می‌شود و از سوی دیگر رفتار خودناتوان‌سازی می‌تواند عاملی در عدم موفقیت و شکست ورزشکار باشد. با توجه به این که ورزش دارای شرایطی است که احتمال موفقیت در آن با تردید همراه است و با احتمال بالایی فرد ممکن است مورد ارزیابی قرار گیرد، به نظر می‌رسد بررسی متغیرهایی برای تعیین ماهیت و روابط خودناتوان‌سازی مفید باشد (اومندسن؛ ۲۰۰۴). از سوی دیگر همه این موارد اعم از توقعات، انتظارات، ترس از شکست، فشار روانی و اضطراب گل‌ها منجر به واکنش متفاوتی می‌شود که

ورزشکار را به سوی تقلب سوق می‌دهد و باعث گرایش به دوپینگ و استفاده از مواد نپروزا می‌شود. به نظر می‌رسد این دو نوع رفتار می‌تواند ناشی از عوامل روانی و درونی فرد باشد که می‌تواند به این دو صورت بروز یابد. یکی از این عوامل روانی ناامیدی است که با توجه به این که در پژوهش‌های غیرورزشی ارتباط آن با خودناتوان‌سازی ثابت شده است اما در پژوهش‌های بسیار کمی در ایران در حوزه ورزش به آن پرداخته شده است. لازم است در ورزش به عنوان عرصه‌ای که در آن شکست و پیروزی نمود بالایی دارد نیز ارتباط امید و خودناتوان‌سازی بررسی شود و به موازات آن این ارتباط را با گرایش به دوپینگ نیز مورد توجه قرار داد؛ چرا که عوامل روانی در پژوهش‌های درون کشور کمتر بررسی شده و نقش امید و ناامیدی نیز در این پژوهش‌ها نادیده گرفته شده‌اند. با توجه به آمار آژانس جهانی ضد دوپینگ، دوپینگ در ورزش‌های انفرادی بیشتر از ورزش‌های تیمی بوده و دومیدانی، وزنه‌برداری و بوکس بیشترین میزان اقدام ورزشکاران به دوپینگ را داشتند (آکویلا، ناوارو، مونزگوئرا، دلمارپلاتا، دلکسو؛ ۲۰۱۹). با توجه به این نتایج، به نظر می‌رسد در این پژوهش نیز انتخاب ورزشکاران این سه رشته ورزشی به عنوان جامعه آماری مناسب باشد. همچنین چنانچه مشخص است، بسیاری از فدراسیون‌های ورزشی در ایران با میزان قابل توجهی از محرومیت ورزشکاران از مسابقات به دلیل استفاده از مواد نپروزی غیر مجاز مواجه هستند که لزوم بررسی و تحقیق در این زمینه را دوچندان می‌کند. همچنین امروزه استفاده نادرست از داروها به معضل پیچیده‌ای تبدیل شده است که آن را به جنبه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی ارتباط داده است. از آنجا که استفاده از مواد و روش‌های غیرمجاز ممکن است سلامت ورزشکاران را نیز به خطر اندازد

1. Ommundsen

2. Aguilar-Navarro, Muñoz-Guerra, del Mar Plata, Del Coso

(موترام، ۲۰۰۳) از جنبه اجتماعی نیز عملی غیراخلاقی و مغایر با رقابت شرافتمندانه است و ممکن است به افول ارزش‌ها منجر شود. به هر حال معضلات موجود در ورزش ایران در خصوص دوپینگ سبب گردیده است تا نیاز به پژوهش‌های تخصصی در خصوص دوپینگ و مدیریت آن در میان ورزشکاران ضروری به نظر رسد. با پژوهش در این حوزه و در صورت تأیید فرضیه‌ها می‌توان از روابط حاصل در سازمان‌های مختلف ورزشی و در گروه‌های مختلف مدیران جهت افزایش بازده ورزشکاران و پیش‌بینی رفتار و نتایج حاصل از آن استفاده کرد و به ورزشکاران در کسب حداکثر پیروزی کمک نمود. همچنین می‌توان از طریق مسائل روان‌شناسی با افزایش امید در ورزشکاران از رفتار غیراخلاقی دوپینگ پیشگیری کرد و سلامت رقابت‌های ورزشی را افزایش داد. نتایج پژوهش همچنین می‌تواند ورزشکاران را به شیوه‌های جلوگیری از ناامیدی و نتایج آن آگاه نمود و آنان را به تلاش بیشتر در جهت مدیریت روان خود ترغیب نماید.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را همه ورزشکاران مرد رشته‌های انفرادی منتخب (بوکس، وزنه‌برداری و دو میدانی) استان فارس تشکیل می‌دادند که به صورت رسمی در مسابقات شهرستان، استان، ملی و یا بین‌المللی به رقابت می‌پرداختند. آمار تعداد ورزشکاران از طریق مراجعه به هیئت‌های ورزشی هر رشته در استان فارس به دست آمد که شامل بوکس حدود ۱۱۰۰ نفر، دو میدانی حدود ۷۰۰ نفر و رشته وزنه‌برداری حدود ۱۵۰ نفر ورزشکار بود که در مجموع شامل ۱۹۵۰ نفر می‌شد. روش نمونه‌گیری تصادفی

نسبی بود که شامل ۳۸۴ نفر از سه رشته (۲۲۰ نفر در رشته بوکس، ۱۳۹ نفر در رشته دو میدانی و ۲۵ نفر در رشته وزنه‌برداری) محاسبه بود و پژوهشگر به صورت تصادفی با مراجعه به هیئت‌های سه رشته مختلف ورزشی، باشگاه‌های ورزشی مختلف و همچنین مراجعه به ورزشکاران در دسترس در این سه رشته، به صورت حضوری پرسش‌نامه‌ها را توزیع و با همکاری ورزشکاران پرسش‌نامه‌ها تکمیل گردید. ابزار پژوهش شامل سه پرسش‌نامه بود. پرسش‌نامه ناامیدی بک (۱۹۷۹) که دارای ۲۰ سؤال بود و ۵ مؤلفه، یأس در دستیابی به خواسته‌ها (۶ سؤال)، عدم اطمینان به آینده (۶ سؤال)، بدبینی (۲ سؤال)، نومییدی در مورد آینده (۳ سؤال)، انتظار منفی نسبت به آینده (۳ سؤال) را می‌سنجد. پرسش‌نامه تعدیل‌شده گرایش به دوپینگ پتروزی (۲۰۰۷) که تک مؤلفه‌ای و دارای ۱۷ سؤال است و پرسش‌نامه خودناتوان‌سازی جونز و رودالت (۱۹۸۲) که دارای ۲۳ سؤال و سه مؤلفه خلق منفی (۹ سؤال)، تلاش (۷ سؤال) و عذرتراشی (۷ سؤال) را می‌سنجد. روایی صوری هر سه پرسش‌نامه توسط اساتید مسلط به این حوزه تأیید شد و روایی همگرا و واگرای آن نیز توسط نرم‌افزار تأیید شد. پایایی هر سه پرسش‌نامه در قالب آلفای کرونباخ و ترکیبی مورد تأیید قرار گرفت. در پرسش‌نامه خودناتوان‌سازی با ۸۲٪، پرسش‌نامه گرایش به دوپینگ با ۸۸٪ و پرسش‌نامه ناامیدی با ۹۲٪ پایایی آنها تأیید شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی ال اس آن‌سخه سوم جهت بررسی روابط بین داده‌ها استفاده شد.

نتایج

مؤلفه‌های آنها در جدول ۱ آمده است و میانگین متغیر ناامیدی (۲/۷۰)، میانگین متغیر خودناتوان‌سازی نیز (۲/۸۱) و در نهایت میانگین گرایش به دوپینگ نیز (۲/۳۱) به دست آمد.

جهت آزمون طبیعی بودن داده‌ها از چولگی و کشیدگی استفاده شد. همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد نشان می‌دهد مقادیر هر یک از آماره‌های چولگی و کشیدگی در بازه مورد قبول (۲، -۲) قرار دارند و این نشان می‌دهد که توزیع داده‌ها طبیعی است.

در خصوص ویژگی‌های جمعیت شناختی پژوهش بیشترین فراوانی‌ها را گروه سنی ۲۱ تا ۳۰ سال و از نظر وضعیت تأهل مجردان تشکیل می‌دادند. مدرک کارشناسی و شغل آزاد نیز از مشخصه بیشتر آزمودنی‌ها بود. همچنین هیچ‌یک از آزمودنی‌ها سابقه ورزشی زیر ۲ سال نداشتند و ۶۹ درصد آنها بیش از سه سال سابقه و حدود ۷۰ درصد آنها در رده استانی به رقابت می‌پرداختند. میانگین و انحراف استاندارد متغیرها و

جدول ۱- میانگین و انحراف استاندارد متغیرها

متغیر آماره	میانگین	انحراف استاندارد
ناامیدی	۲/۷۰	۱/۰۸
یاس در دستیابی به خواسته‌ها	۲/۵۶	۱/۲۷
عدم اطمینان به آینده	۲/۷۵	۱/۱۲
بدبینی	۲/۸۲	۱/۱۸
نومیدی در مورد آینده	۲/۷۶	۱/۱۶
انتظار منفی نسبت به آینده	۲/۶۱	۱/۲۱
خودناتوان‌سازی	۲/۸۱	۰/۶۹
خلق منفی	۲/۸۱	۰/۷۱
عدم تلاش	۲/۷۶	۰/۷۴
عذرتراشی	۲/۸۵	۰/۶۸
گرایش به دوپینگ	۲/۳۱	۱/۲۳

میانگین متغیر ناامیدی (۲/۷۰)، میانگین متغیر خودناتوان‌سازی نیز (۲/۸۱) و در نهایت میانگین گرایش به دوپینگ نیز (۲/۳۱) به دست آمد.

جدول ۲- بررسی چولگی و کشیدگی داده‌ها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
دوپینگ	۲/۳۱	۱/۲۳۳	۱/۰۶۲	-۰/۴۰۰
ناامیدی	۲/۷۱	۱/۰۷۹	۰/۷۸۸	-۰/۷۴۷
خودناتوان‌سازی	۲/۸۱	۰/۶۸۶	۰/۰۰۸	-۰/۱۷۸

است که اگر محقق پس از محاسبه بارهای عاملی بین سازه‌ها و سئوالات آن با مقادیر کمتر از ۰/۴ مواجه شد، باید آن سئوال را اصلاح و یا از مدل پژوهش حذف نماید.

نتایج مربوط به تحلیل‌های عاملی تأییدی نشان داد بارهای عاملی تمامی گویه‌های مرتبط با متغیرهای ناامیدی، خودناتوان‌سازی و گرایش به دوپینگ بیشتر از ۰/۷ هستند و بنابراین اعتبار مناسبی دارند.

همچنین مقادیر هر یک از آماره‌های چولگی و کشیدگی در بازه مورد قبول (۲، -۲) قرار دارند و این نشان می‌دهد توزیع داده‌ها طبیعی است. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی سئوالات یک متغیر با آن سازه محاسبه می‌شوند که اگر این مقدار برابر یا بیشتر از ۰/۴ شود، مؤید این مطلب است که واریانس بین متغیر و سئوالات آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است. نکته مهم در این‌جا این

جدول ۳- نتایج تحلیل‌های روایی و پایایی تحلیل عاملی مرتبه دوم

مؤلفه	میانگین واریانس	پایایی مرکب	ضریب دایلون گلداشتین	آلفای کرونباخ
ناامیدی	۰/۷۰۴	۰/۹۷۹	۰/۹۷۸	۰/۹۲۱
خودناتوان‌سازی	۰/۵۹۴	۰/۹۵۹	۰/۹۵۶	۰/۸۲۳
گرایش به دوپینگ	۰/۸۵۱	۰/۹۹۰	۰/۹۸۹	۰/۸۸۳

بررسی جدول ۳ نشان می‌دهد شاخص‌های مورد نظر در پژوهش حاضر از اعتبار بالایی برخوردار هستند. بدین‌صورت که آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷؛ شاخص ضریب دایلون گلداشتین بالاتر از ۰/۷، پایایی مرکب بالاتر از ۰/۸ و میانگین واریانس بیشتر از ۰/۵ است. بنابراین در ادامه با اطمینان کامل می‌توان به گزارش نتایج مربوط به مدل نهایی پژوهش پرداخت. در ادامه تحلیل‌های روایی و پایایی و تحلیل عاملی هر یک از متغیرها و مؤلفه آنها نشان داد بارهای عاملی تمامی گویه‌ها بیشتر از ۰/۷ بود و بنابراین اعتبار مناسبی داشتند. از سوی دیگر، پایایی مرکب برای همه متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۸ و میانگین واریانس نیز برای تمام متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۵ به دست آمد که این مقادیر، اعتبار همگرایی نسبتاً بالایی را نشان داد. در جدول ۵ شاخص‌های مربوط به تحلیل‌های عاملی مرتبه دوم آورده شده است.

سپس مقادیر شاخص‌های برازش برای متغیرهای مدل پژوهش بررسی شد که مقادیر به دست‌آمده برای شاخص ارتباط پیش‌بین بیشتر از ۰/۳۵ (قوی) بود. همچنین مقادیر ضریب تعیین در محدوده قوی قرار داشت و مقدار شاخص ریشه میانگین مربعات باقی‌مانده استاندارد شده نیز کمتر از ۰/۱ بود که نشان‌دهنده کیفیت مناسب مدل آزمون شده بود. در ادامه تصویر مدل آزمون شده پژوهش به همراه ضریب مسیر به دست‌آمده برای تمامی مسیرهای مدل در قالب شکل ۱ و ۲ مشخص گردیده است.

در ادامه جهت مقایسه رابطه متغیرها از روش مقایسه گروهی در نرم‌افزار پی ال اس استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ آمده است. مقدار معناداری تمامی مسیرها بیشتر از ۰/۵ به دست آمد که نشان از معنادار بودن روابط مدل داشت.

جدول ۴- ضریب معناداری روابط مدل

نتیجه	معناداری	آماره تی	ضریب مسیر	رابطه	نامیدی
تأیید	۰/۸۷۰	۲۸/۸۱۶	۰/۸۷۰	گرایش به	←
تأیید	۰/۸۰۵	۳۱/۰۵۹	۰/۸۰۵	دوپینگ	←
تأیید	۰/۸۱۱	۳۶/۶۰۳	۰/۸۱۱	خودناتوان‌سازی	←

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، مقدار معناداری تمامی مسیرها بیشتر از ۰/۵ است. از این رو می‌توان نتیجه گرفت روابط مدل معنادار است.

جدول ۵- مقادیر شاخص‌های برازش برای متغیرهای مدل پژوهش

متغیر	ارتباط پیش‌بین	ضریب تعیین	شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد شده
نامیدی	-	-	۰/۰۶۱
خودناتوان‌سازی	۰/۵۰۱	۰/۶۵۸	
گرایش به دوپینگ	۰/۴۵۶	۰/۷۵۷	

منظور تلاش‌های بسیاری برای حل این مشکل صورت گرفت. معیاری کلی تحت عنوان شاخص کیفیت کلی مدل را برای حل این مشکل پیشنهاد دادند و می‌تواند به عنوان شاخصی مطمئن برای برازش کل مدل محسوب شود. با توجه به بررسی‌های آنها شاخص کیفیت کلی مدل از طریق معادله (۲-۴) قابل محاسبه است. مقادیر به دست آمده توسط این فرمول می‌تواند با سه مقدار ۰/۱، ۰/۲۵، ۰/۳۶ در سه سطح ضعیف، متوسط و قوی تقسیم‌بندی شوند.

با توجه به اطلاعات جدول ۵ مقادیر به دست آمده برای شاخص ارتباط پیش‌بین بیشتر از ۰/۳۵ (قوی) است. همچنین مقادیر ضریب تعیین در محدوده قوی قرار دارد و مقدار شاخص ریشه میانگین مربعات باقی‌مانده استاندارد شده نیز کمتر از ۰/۱ است که نشان‌دهنده کیفیت مناسب مدل آزمون شده است. در اسمارت پی‌ال‌اس، هیچ معیار کلی به منظور برازش مدل کلی (مدل کلی شامل هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری می‌شود) وجود ندارد. به همین

معادله ۴-۱. فرمول محاسبه برازش کلی مدل

$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2}$$

تغییرپذیری شاخص‌ها (سئوالات) توسط سازه مرتبط با خود تبیین می‌شود. واریانس تبیین شده نیز مقدار میانگین مقادیر ضریب تعیین سازه‌های درون‌زای مدل است که برای بررسی برازش بخش ساختاری مدل به کار گرفته می‌شود و نشان از میزان قوت سازه‌های درون‌زا با دیگر سازه‌ها دارد (داوری و رضازاده، ۲۰۱۳).

به منظور توضیح در رابطه با اجزای فرمول فوق، باید اذعان کرد که: **communalities** نشانه میانگین اشتراکی هر سازه است که برای بررسی برازش بخش مدل اندازه‌گیری مدل به کار گرفته می‌شود و برای ارزیابی کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری از این معیار استفاده می‌شود. این معیار نشان می‌دهد چه مقدار از

در نهایت از آزمون سوبل جهت بررسی میانجی بهره برده شد. در آزمون سوبل، یک مقدار که از طریق فرمول زیر به دست می‌آید که در صورت بیشتر شدن این مقدار از $1/96$ می‌توان در سطح اطمینان 95% معنادار بودن میانجی یک متغیر را تأیید نمود.

$$Z = \frac{a*b}{\sqrt{(a^2*S_a^2) + (b^2*S_b^2) + (S_a^2 + S_b^2)}}$$

a: مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی
b: مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته
S_a: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر مستقل و میانجی
S_b: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر میانجی و وابسته

بدین ترتیب شاخص کیفیت کلی مدل برای مدل پژوهش به صورت زیر محاسبه گردید. نکته ۱: تنها باید مقادیر اشتراکی متغیرهای پنهان مرتبه اول در محاسبه communalities دخیل نمود.

نکته ۲: برای محاسبه ضریب تعیین باید مقادیر آن مربوط به تمامی متغیرهای پنهان درون‌زای مدل اعم از مرتبه اول و مرتبه دوم را مدنظر قرار داد.

$$GOF = \sqrt{\text{communalities}} \times R^2$$

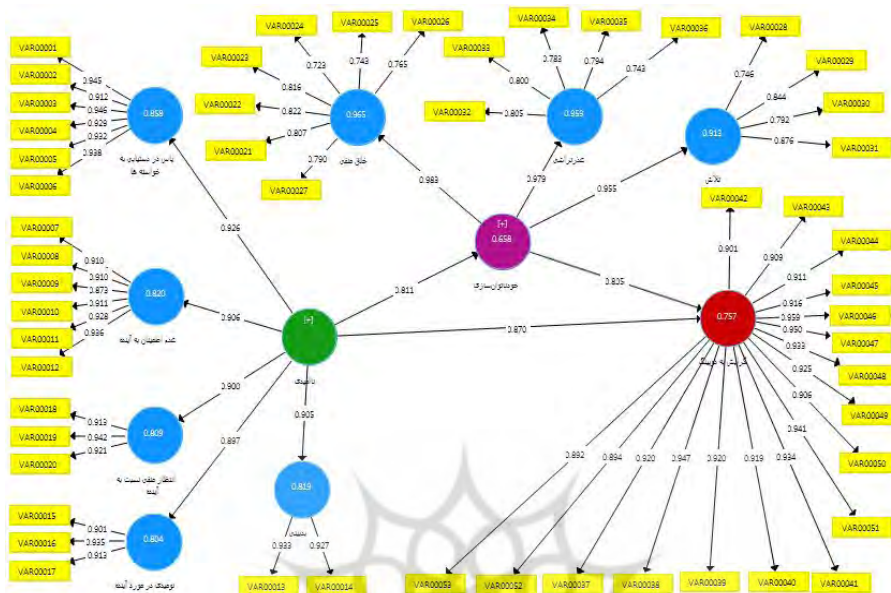
$\sqrt{0.674} * 0.707 = 0.477$ برآزش کلی قوی

با توجه به آن که معیار نامبرده برابر با 0.477 است، برآزش کلی مدل در حد "بسیار قوی" مورد تأیید قرار می‌گیرد.

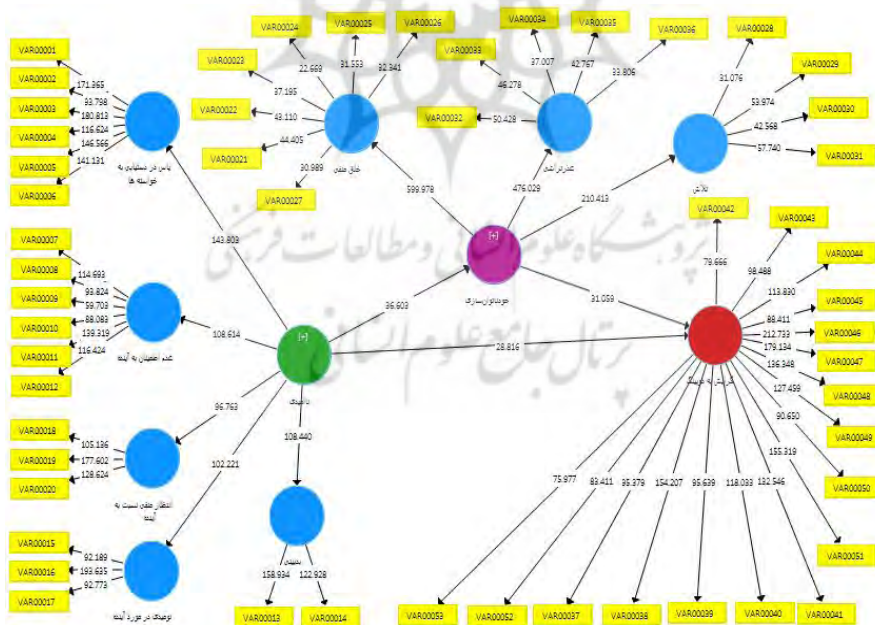
جدول ۶- فرضیه‌های میانجی پژوهش

نتیجه آزمون فرضیه	مقدار معناداری سوبل	فرضیه‌های میانجی
صفر	$13/63$	نامیدی ← خودناتوان‌سازی ← گرایش به دوپینگ

آزمون سوبل نشان داد خودناتوان‌سازی بین نامیدی و گرایش به دوپینگ به عنوان میانجی مناسبی است.

شکل ۱- مدل نهایی پژوهش در حالت ضریب مسیر و بارهای عاملی

شکل ۲- مدل نهایی پژوهش در حالت مقادیر معناداری

با توجه به مقادیر حاصل از ضریب مسیر و آماره تی تأیید می‌شود که بین نامیدی و گرایش به دوپینگ، بین خودناتوان‌سازی و گرایش به دوپینگ و بین نامیدی و خودناتوان‌سازی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. سپس با توجه به فرضیه نقش میانجی خودناتوان‌سازی در رابطه نامیدی با گرایش به دوپینگ با استفاده از آزمون سوبل بررسی‌های لازم انجام شد و مقدار معناداری سوبل با استفاده از این فرمول $13/63$ دست آمد. بر اساس آزمون سوبل مشخص شد فرضیه میانجی نقش نامیدی بر گرایش به دوپینگ با میانجی‌گری خودناتوان‌سازی معنادار است که نشان‌دهنده اثرگذاری نامیدی با میانجی خودناتوان‌سازی بر روی گرایش به دوپینگ است.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجا که ورزش همیشه توأم با شکست و پیروزی است، گرایش به دوپینگ در صورت شکست‌های قابل توجه در ورزش یکی از اتفاقات رایج می‌تواند باشد، همچنین ورزش به عنوان یک منبع سرشار از درگیری‌های احساسی در جامعه که ورزشکار را در موقعیت‌های متنوعی از احساس شکست و تحمل‌ناپذیری (بک؛ ۱۹۷۹) قرار می‌دهد می‌تواند منجر به خودناتوان‌سازی به جهت گریز از موقعیت باشد. در این تحقیق به بررسی رابطه نامیدی ورزشکاران با گرایش به دوپینگ پرداخته شد و در راستای آن میل درونی خود ناتوانی فرد نیز در این رابطه به عنوان متغیر پنهان سنجیده شد.

نتایج تحقیق نشان داد بین نامیدی و مؤلفه‌های آن با گرایش به دوپینگ ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. هر چند پژوهش‌های بسیار اندکی در این زمینه انجام شده است اما نتایج حاصل از این پژوهش را می‌توان با نتایج پژوهش‌های احمدیان و همکاران (۲۰۱۷)،

بارکوسیس و همکاران (۲۰۱۱) و ویتاکر و همکاران (۲۰۱۴) همسو دانست. این پژوهش‌ها نشان می‌دهد افراد بدون گرایش به دوپینگ از سلامت روان بیشتری نسبت به روی آورندگان به دوپینگ دارند. در واقع سلامت روان می‌تواند به انتخاب‌های بهتری در گرایش و یاد عدم گرایش به دوپینگ منجر شود؛ چرا که ابعاد مختلفی از سلامت روان چون رشد شخصی، تعامل، استقلال، هدف و تسلط بر خود در نهایت بر میزان سطح تصمیم‌گیری ورزشکار مؤثر است. بدین معنا هر چقدر میزان مهارت‌های روانی بیشتر باشد میزان رفتارهای دوپینگ کمتر خواهد بود (احمدیان و همکاران، ۲۰۱۷) که بهبود عملکرد ورزشکاران به واسطه آمادگی در مهارت‌های ورزشی از جمله آمادگی روانی باعث افزایش سطح سلامت روانی و احتمالاً کاهش گرایش ورزشکاران به رفتار ناشایست دوپینگ خواهد بود. همچنین پژوهش‌های شیرمحمدی و همکاران (۲۰۱۰)، شاکری‌نیا (۲۰۱۲)، نیز از جهت تأیید ارتباط امید با تعهد در ورزش می‌تواند همسو باشد. پژوهش‌های مختلفی در داخل و خارج کشور نشان‌دهنده اثربخشی امید بر رفتارهای منفی و گاه‌ها پرخطر افراد است اما آنچه تاکنون مورد پژوهش و بررسی قرار نگرفته است، تأثیر امید بر کاهش گرایش به دوپینگ و بهبود کیفیت رفتار ورزشکاران است. در تبیین نتایج حاصل از این ارتباط می‌توان گفت که آمادگی روانی سبب بهبود سلامت روان و از طرفی ورزشکاران بی‌انگیزه احتمال بیشتری برای استفاده از دوپینگ در گذشته و میل به تکرار آن در آینده دارند (بارکوسیس و همکاران، ۲۰۱۱)؛ بنابراین ورزشکاران برانگیخته درونی و بیرونی و افراد بی‌انگیزه احتمال بیشتری برای استفاده از دوپینگ در گذشته و اقدام به آن در آینده دارند (بارکوسیس، لازوراس، سورباتزودیس، رودافینوس، ۲۰۱۱). پژوهش‌های

در ورزشکاران خواهد بود. علاوه بر این پیشنهاد می‌گردد مشاوران ورزشی حتماً به رویدادها توجه ویژه داشته باشند، چرا که گاهی در اثر رویدادهای ویژه ناامیدی حادث می‌گردد که می‌تواند بسترساز گرایش به دوپینگ باشد. ارزیابی های مستمر ورزشکار در حوزه مسایل روانی به صورت خود ارزیابی و یا دیگر ارزیابی می‌تواند نتایج بهتری را به دست دهد؛ چرا که احتمالاً وجود و حضور مشاوران روانی برای تمامی ورزشکاران در تمامی سطوح نتایج یکسانی را در بر نخواهد داشت. جهت بررسی عامل میانجی خودناتوان‌سازی، رابطه این متغیر با ناامیدی و گرایش به دوپینگ نیز بررسی شد. نتایج پژوهش نشان داد بین ناامیدی و مؤلفه‌های آن با خودناتوان‌سازی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد که با نتایج زارع و همکاران (۲۰۱۵)، حسینی و همکاران (۲۰۱۳)، یوسفی و شیربیگی (۲۰۱۲)، ستایشی اظهاری و همکاران (۲۰۱۷)، الیزابت و آنتونی (۲۰۰۷) و جکسون و همکاران (۲۰۰۰) همسو است. همچنین نتایج پژوهش با یافته‌های الکساندر و آنوگباز (۲۰۰۷) ناهمسو است؛ چرا که آنها اذعان دارند افراد با امید پایین از استراتژی‌های مقابله‌ای امتناع می‌ورزند و در تبیین این غیرهمسویی می‌توان بیان کرد برخی افراد با سطح ناامیدی بالا ممکن است دچار بی‌تفاوتی نسبت به نتیجه و قضاوت دیگران شده و این بی‌تفاوتی باعث شود که هیچ‌گونه تلاشی در جهت توجیه عملکرد خود انجام ندهند. در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان اظهار داشت ارتقاء سطح توانمندی‌های شخصیتی می‌تواند باعث تغییرات مشخصی در جنبه‌های عاطفی، شناختی و رفتاری شود (زارع و همکاران، ۲۰۱۵). به طور کلی مداخلات روان‌شناسی مثبت، ابعاد منفی زندگی را کاهش می‌دهد و در واقع صفت‌های مثبت می‌تواند به عنوان عاملی در جهت حمایت از افراد در مواجهه با رویدادهای خطرناک و استرس‌زای زندگی عمل کند و

مختلف نیز نشان داده است سطح سلامت روان در افراد اقدام کننده به دوپینگ اختلاف معناداری با ورزشکاران غیر دوپینگی دارد (رنجبر، شیبک، شهبازی، ۲۰۱۷). علاوه بر این تعالی فکری نیز می‌تواند علاوه بر کاهش ناامیدی به توسعه و تعالی ذهنی ورزشکار کمک و در نهایت با گرایش به دوپینگ برعکس عمل نماید. (رینگ و همکاران، ۲۰۲۰) البته عملکرد خانواده و اطرافیان می‌تواند بر این رابطه اثرگذار باشد چرا که خانواده‌های دارای عملکرد بالا نسبت به اعضای خود حمایتگر بوده و برای اعضای خود حس امنیت ایجاد می‌کنند و به همین خاطر افراد این‌گونه خانواده‌ها کمتر دچار ناامیدی شده و در صورت ناامید شدن نیز به دلیل اعتماد به حمایت خانواده و اطرافیان کمتر به افکار مخرب و گرایش به دوپینگ روی می‌آورند. امیدواری که شامل مجموعه شناختی مبتنی بر احساس موفقیت ناشی از منابع گوناگون (تصمیم‌های هدف‌مدار) و مسیرها (شیوه‌های انتخاب‌شده) برای نیل به اهداف است (اشنایدر، ۲۰۰۲) به فرد کمک می‌کند تا به توانایی‌های خود احساس مثبتی داشته و دل‌بستگی بیشتری به انجام ورزش و نتایج روانی و اجتماعی آن داشته باشد. بر اساس این نتیجه‌گیری می‌توان لزوم استفاده مستمر از روان‌شناسان و مشاوران ورزشی را دریافت و ساعت‌های بهره‌مندی ورزشکاران از مشاور و مشاوره‌های مستمر و خصوصی را افزایش داد. پیشنهاد می‌شود مربیان و سرپرستان با تشویق و روحیه دهی به ورزشکار از گرایش ورزشکار به دوپینگ پیشگیری نمایند. همچنین پیگیری حالات روحی ورزشکار پس از هر شکست برای پیشگیری از ناامیدی فرد نباید نادیده گرفته شود. در نهایت چنین برمی‌آید که خدمات روان‌شناسی و مشاوره و بهبود مهارت روانی ورزشکاران راهکار مؤثر و تکمیل‌کننده سیاست پیشگیرانه دوپینگ

متناسب با هر ورزشکار را در پیش گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود باشگاه‌ها به برگزاری دوره‌های آموزش شناختی ارتقا امید در سطوح مختلف رقابتی برای ورزشکاران و مربیان اقدام نمایند. همچنین نیاز است باشگاه‌ها از مشاورهای روان‌شناس زنده به صورت تمام‌وقت بهره‌گیرند تا ورزشکاران بتوانند با ارتباط با آنها به ضعف‌های شخصیتی خود واقف شده و در جهت رفع آنها بکوشند. در همین راستا پیشنهاد می‌گردد مربیان و مدیران اهداف قابل وصول و متناسب با پتانسیل‌های ورزشکاران و آینده شغلی آنان ترسیم نمایند و از توجه افراطی به کمال‌گرایی بپرهیزند تا ورزشکاران دچار سرخوردگی و ناامیدی در دستیابی به اهداف نگردند. همچنین مربیان با در نظر داشتن این یافته می‌توانند از الگوی تفکر مثبت جهت افزایش میزان امید در ورزشکاران بهره‌گیرند. در این راستا مربیان می‌بایست از راهبرد تشویق برای ایجاد تغییر در رفتارها، تفکرات و باورهای ورزشکاران استفاده نمایند و به این ترتیب در دیدگاه ورزشکاران ناامید تغییر ایجاد کنند و آنها را به سمت امیدواری سوق دهند. یکی از عوامل مهم افزایش میزان ناامیدی، وجود حالت خود انتقادی در سطح گسترده است که به دلیل وجود شکست‌ها و ناکامی افزایش می‌یابد. لذا پیشنهاد می‌شود باشگاه‌ها برنامه مدون و جامعی جهت مواقعی که ورزشکار با شکست روبرو می‌شود، پیاده سازند تا اثرات منفی آن را کاهش دهند و با تحلیل عوامل مختلف مؤثر در شکست ورزشکار، تنها وی را مقصر ندانسته و از خودانتقادی ورزشکار بکاهند. از طرفی علت ناامیدی را گاه می‌توان در خانواده ورزشکاران و فرهنگ اطرافیان جستجو کرد. لذا پیشنهاد می‌گردد باشگاه تنها بر روحیات ورزشکاران متمرکز نباشند و در کاهش سطح عوامل روانی منفی ارتباطات آنها با خانواده و اطرافیان را نیز در نظر گیرند به طور مثال می‌توان از حضور خانواده ورزشکاران در اردوها و یا مسابقات طولانی‌مدت استفاده کرد. در پایان با توجه به این که

برای تغییر مواردی همچون کمبود عواطف مثبت، عدم احساس مسئولیت و فقدان معنا در زندگی، مفید و مؤثر باشد. امید، انتظار مطلوب، باور به اینکه امور به خوبی پیش خواهند رفت و همچنین احساس اعتماد به این که همه این‌ها در اثر تلاش‌های مناسب اتفاق خواهد افتاد را در فرد ایجاد کرده، شادمانی و نشاط را به همراه داشته و باعث اعمال هدفمند می‌شود. بنابراین اثرگذاری آموزش امید بر افراد خودناتوان‌ساز می‌تواند بدین صورت توضیح داده شود که ایجاد توانمندی امید در افراد باعث می‌شود که آنها علی‌رغم وجود چالش‌ها، در رابطه با آینده امیدوار باقی بمانند و به نیمه روشن مسائل بنگرند و به شیوه انتخاب‌شده خودشان از نظر نتایج مطمئن باشند (زارع و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین افراد امیدوار، ترس از شکست کمتری را تجربه می‌کنند و این عامل سبب دوری از توجیه شکست و خودناتوان‌سازی می‌گردد (الیزابت و آنتونی، ۲۰۰۷). از طرفی سطح پایین امید می‌تواند سبب افزایش اضطراب شده (الکساندر و آنوگباز، ۲۰۰۷) و این اضطراب در فرد باعث ترس از شکست و گرایش به خودناتوان‌سازی شود. از طرفی این ارتباط ممکن است دوسویه باشد چرا که افراد با منابع استرس‌زای مختلفی روبرو هستند و این در حالی است که آنها ممکن است استراتژی‌های شناختی و یادگیری کافی برای مواجهه با آنها را نداشته باشند که این خود احتمال رفتارهای اجتنابی و اهمال‌کاری را در فرد بالا می‌برد. لذا زمانی که فرد موقعیت را غیرقابل کنترل و چالش‌برانگیز تصور می‌کند به تدریج جرأت روبرو شدن با آن را از دست می‌دهد، از موقعیت کناره‌گیری می‌کند و نه تنها احتمال شکست‌های پیاپی بلکه امکان آسیب رسیدن به سلامتی و بهزیستی روانی او از جمله ناامیدی و درماندگی نیز افزایش می‌یابد (زارع و همکاران، ۲۰۱۵)؛ بنابراین با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌گردد هر باشگاه از ورزشکاران خودارزیابی‌های شخصیتی و روانی به عمل آورد و سپس با توجه به نتایج اقدامات

ورزشی به طور مستمر ورزشکاران را تحت نظر بگیرند و سعی کنند ریشه عذرتراشی و بهانه‌جویی ورزشکاران را بیابند و با آنها مقابله کنند. همچنین با برگزاری اردوهای تیمی سعی شود حتی‌الامکان ورزشکاران از شرایطی که ممکن است آنها را به سمت خودناتوان-سازی سوق دهد دور کنند. یکی دیگر از پیشنهادات سازنده در این زمینه می‌تواند ارائه یک برنامه دقیق همراه با نظارت باشد تا ورزشکار فرصت پرداختن به حاشیه‌های منجر به خودناتوان‌سازی را نداشته باشد. به طور کلی به نظر می‌رسد نظارت یکی از عوامل تأثیرگذار در پیشگیری از خودناتوان‌سازی و به طور ویژه خودناتوان‌سازی رفتاری است. همچنین اصلاح نگرش نسبت به ورزش و مقوله دوپینگ از دیگر پیشنهادهای است که می‌تواند به توسعه و ارتقای خودشناسی و در نتیجه به درک بهتر از فلسفه ورزش منجر گردد، چرا که یکی از مولفه‌های خودناتوان‌سازی در تلاش نکردن است که شاید بتوان به توسعه و ارج نهادن به ارزش‌های مذهبی نیز به این مقوله غلبه کرد همانطور که باورهای دینی با رفتار دوپینگی ارتباط منفی وجود دارد (شمسایی و احمدیان، ۲۰۲۰) بنابراین ایجاد محیط مناسب جهت استعانت از باورهای دینی در باشگاه یا اردوهای ورزشی نیز در کاهش گرایش به دوپینگ می‌تواند تأثیرگذار باشد.

همچنین تحقیق به بررسی نقش خودناتوان‌سازی به عنوان یک متغیر میانجی پرداخت. نتایج موجود درباره نقش ناامیدی بر گرایش به دوپینگ با میانجی‌گری خودناتوان‌سازی نیز معنادار بود و نشان‌دهنده اثرگذاری ناامیدی با میانجی خودناتوان‌سازی بر روی گرایش به دوپینگ است. اگر چه هیچ پژوهشی در این زمینه تاکنون انجام نشده است اما می‌توان چنین برداشت کرد که ناامیدی باعث می‌شود فرد با تصور عدم پیروزی

بسیاری از مشکلات روان‌شناختی ریشه در کودکی افراد دارد، پیشنهاد می‌شود باشگاه‌ها در گروه سنی پایه بر خلیات مثبت و منفی کودکان متمرکز باشند و سعی در درمان مشکلات روحی آنها از همین سن با استفاده از دوره‌های مشاوره‌ای و روان‌شناسی با کودک و افراد خانواده وی داشته باشند.

تحقیق همچنین به بررسی رابطه خودناتوان‌سازی و گرایش به دوپینگ پرداخت. نتایج حاکی از ارتباط مثبت و معناداری بین این دو متغیر بود که با وجود نبود پژوهش‌های مستقیم در این زمینه اما پژوهش‌های احمدیان و همکاران (۲۰۱۷)، رنجبر و همکاران (۲۰۱۷) و یاگر و اودا (۲۰۱۴) به طور غیرمستقیم این نتیجه را تأیید می‌کنند و عده‌ای بر این عقیده‌اند که انگیزش مثبت نسبت به تقلب و اقدام به آن از پیامدهای خودناتوان‌سازی است (اندرمن، گری سینگر، وسترفیلد، ۱۹۹۸). در واقع خودناتوان‌سازی اغلب با نگرش‌ها، عواطف و رفتارهای نامناسب و منفی همراه بوده است (شکرکن، نجاریان، هاشمی‌شیخ‌شانی، ۲۰۰۵). در تبیین نتایج حاصل از این ارتباط می‌توان گفت که افراد با سطح خودناتوان‌سازی بالا به دلیل عدم پذیرش ضعف‌های خویش و ارتباط دادن آن با عوامل بیرونی پیروزی را حق خود می‌دانند و با روی‌آوری به دوپینگ به دنبال کسب موفقیت هستند. چرا که در حقیقت راهبردهای خودناتوان‌سازی باعث کاهش بهزیستی روان، احساس کفایت کمتر، انگیزش ذهنی پایین‌تر، افزایش نشانگان خلق منفی و گزارش استفاده بیش‌تر از مواد مخدر می‌شود (زاگرمین و تسای، ۲۰۰۵). در نهایت با توجه به نتایج حاصل از این فرضیه پیشنهاد می‌شود در خصوص پیشگیری از خودناتوان‌سازی به عنوان یکی دیگر از عوامل روانی تأثیرگذار در رفتار و منش ورزشکاران روان‌شناسان

گرایش را تسریع نماید. در این خصوص نقش باشگاه در نظارت فردی و روحی و نیز تعالی روانی خود ورزشکار می‌تواند در این روند ضد دوپینگ مؤثر باشند. به هر حال استراتژی‌های گوناگون روانی برای مقابله و یا کاهش گرایش ورزشکار به دوپینگ، خصوصاً در رشته‌های مورد بررسی می‌تواند تجویز شود. در نگرش کلی، به مقوله دوپینگ بدون توجه به نوع ورزش و سطح ورزشکار می‌توان توجه کرد (هورکاجو و همکاران، ۲۰۲۰) و در برخی موارد مانند مسایل روانی متناسب با روحیات ورزشکار، دارایی و استطاعت باشگاه، جو و فرهنگ عمومی جامعه و سطح رقابت می‌توان عمل نمود. بنابراین در این موضوع نمی‌توان نسخه یکسانی را برای تمامی ورزشکاران نوشت که این خود نیاز به تحقیقات آتی در این زمینه را بیش از پیش نمایان می‌سازد.

درصد بهانه‌جویی و پنهان کردن ضعف‌های خود است و در این راستا برای کتمان ضعف خود و از آنجا که خود را مستحق شکست نمی‌داند به رفتارهای تقلب گونه نظیر گرایش به دوپینگ روی می‌آورد. در این راستا پیشنهاد می‌گردد با انجام اردوهای خانوادگی نظیر آنچه در برخی لیگ‌های اروپایی انجام می‌شود با پیشگیری از دوری‌های طولانی مدت ورزشکار از خانواده که می‌تواند به روحیه ورزشکار آسیب برساند و به عنوان بهانه‌ای برای خودناتوان‌سازی ورزشکار عمل نماید، زمینه‌های گرایش به دوپینگ و رفتارهای غیراخلاقی در ورزشکاران را کاهش دهد. در نهایت می‌توان گفت عرصه ورزش گستره وسیعی از متغیرهای بستر ساز گرایش به دوپینگ را در بر می‌گیرد که بعد روانی یکی از مهم‌ترین آنهاست؛ بنابراین دو جنبه ناامیدی به صورت مستقیم و خودناتوان‌ساز بودن ورزشکار به صورت غیرمستقیم و گاهی توأمان می‌تواند این

منابع

1. Agha baba, A., Nabilpoor, M., & Mosavi, A. (2019) Investigating the Implicit and Explicit Attitudes of Iranian Athletic Students Towards Doping Drugs and Supplements, *Sport Psychology Studies*, in press
2. Aguilar-Navarro, M., Muñoz-Guerra, J., Del Mar Plata, M., Del Coso, J. (2019). Analysis of doping control test results in individual and team sports from 2003 to 2015. *Journal of Sport and Health Science*, 89(4), 1-10.
3. Aguilar-Navarro, M., Salinero, J. J., Muñoz-Guerra, J., Plata, M. D. M., Del Coso, J. (2020). Sport-specific use of doping substances: World Anti-Doping Agency analysis of doping control tests between 2014 and 2017. *Substance use and misuse*.
4. Ahmadiyan, M., Aslankhani, M.A., Asghari, M. (2017). Level of mental fitness and tendency to doping in athletes. *Contemporary Psychology*, 6, 96-101. Persian
5. Alexander, ES., Onwuegbuzie, AJ. (2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. *Personality and Individual Differences*, 42, 1301-1310.
6. Alter, A. L., & Forgas, J. P. (2007). On being happy but fearing failure: The effects of mood on self-handicapping strategies. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43(6), 947-954.
7. Anderman, E. M., Griesinger, T., & Westerfield, G. (1998). Motivation and cheating during early adolescence. *Journal of Educational Psychology*, 90(1), 84.
8. Asaran, M., Tatari, M., Seyedmoharami, I. (2017). The relationship between self-efficacy and disappointment in elementary school students: a pilot study. *Tanin Salamet Magazine*, 5(2), 49-55. Persian

9. Barkoukis, V., Brooke, L., Ntoumanis, N., Smith, B., & Gucciardi, D. F. (2019). The role of the athletes' entourage on attitudes to doping. *Journal of Sports Sciences*, 1-9
10. Barkoukis, V., Lazuras, L., Tsoarbatzoudis, H., Rodafinos, A. (2011). Motivational and sportpersonship profiles of elite athletes in relation to doping behavior. *Psychology of sport and exercise*, 12(3), 205-212.
11. Berglas, S., Jones, E. E. (1978). Drug choice as a self-handicapping strategy in response to noncontingent success. *Journal of personality and social psychology*, 36(4), 405.
12. Bloodworth, A., McNamee, M. (2010). Clean Olympians? Doping and anti-doping: The views of talented young British athletes. *International journal of drug policy*, 21(4), 276-282.
13. Chan, D. K. C., Tang, T. C., Gucciardi, D. F., Ntoumanis, N., Dimmock, J. A., Donovan, R. J., ... & Hagger, M. S. (2020). Psychological and behavioural factors of unintentional doping: A preliminary systematic review. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18(3), 273-295.
14. Coudeville, G., Sinnapah, S., Cairo, E., Charles-Charlery, C., Hue, O., Gernigon, C. (2018). Impact of claimed self-handicapping on cohesion and perceived collective efficacy in basketball. *International Journal of Sport Psychology*, 13(4), 249-275.
15. Elizabeth, SA., Anthony, J. (2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. *Personality and Individual Differences*, 42, 1301-1310.
16. Eslami, M. A., Azadi, y., Gharaghiyan Zandi, H., Emadiyan, Z. (2018). Relationship between optimism and self-efficacy with athletic achievement motivation in physical education students. *Quarterly of Counseling Culture and Psychotherapy*, 8(32), 111-132. Persian
17. Halabchi, F. (2007). Doping in athletes. *Bahar Magazine*, 10(1), 1-12. Persian
18. Horcajo, J., Santos, D., Guyer, J. J., & Mateos, R. (2020). A meta-cognitive approach to doping in sports: The effects of thought validation on attitudes related to doping. *Journal of Sports Sciences*, 38(19): 2242-2252
19. Hoseyni, A., Salimi, H., Isazadegan, A. (2013). The effect of hope-promoting cognitive education on reducing the academic disability of male students of boarding schools in Buchan city in the academic year of 2011-2012. *Journal of Educational Psychology Studies*, 10(18), 83-102. Persian
20. Hurst, P., Kavussanu, M., Boardley, I., Ring, C. (2019). Sport supplement use predicts doping attitudes and likelihood via sport supplement beliefs. *Journal of sports sciences*, 10, 1-7.
21. Hurst, P., Ring, C., & Kavussanu, M. (2020). An evaluation of UK athletics' clean sport programme in preventing doping in junior elite athletes. *Performance Enhancement & Health*, 7(3-4), 100-155.
22. Kargarfard, M., Kashi, A., Sarlak, Z. (2009). Prevalence of energy consumption and level of awareness of their effects and side effects in athletes in Lorestan province. *Principles of mental health*, 11(2), 123-134. Persian
23. Kolditz, T.A., Arkin, R.M. (1982). An impression management interpretation of the self-handicapping strategy. *Psychologys*, 43(3), 492.
24. Konstantinidis, K., & Panagiotopoulos, D. (2020). The Judgment of Sport Jurisdiction Bodies on Doping Cases. *Kutafin University Law Review*, 7(1), 96-107.
25. Mahbod, M., Yousefi, F. (2017). Investigating the relationship between metacognition and self-disability with mediation of general self-efficacy. *cognitive strategies in learning*, 5(8), 39-59. Persian

26. Martin, K.A., Brawley, L.R. (2002). Self-handicapping in physical achievement settings: The contributions of self-esteem and self-efficacy. *Self-Identity*, 1(4), 337-351.
27. Marvelous, C., Dona, A., Stefanidou, M., Spiliopoulou, C. (2005). Adverse effects of anabolic steroids in athletes: A constant threat. *Toxicology Letters*, 158, 167-175.
28. Mehrabi, GH., Razaghi, M.E., Eydi, H. (2015). Analysis of factors affecting athletes' tendency to use drugs after quitting sports. *New approaches in sports management*, 3(8), 49-60. Persian
29. Najarian, Bahman. Hashemi Sheikh Shabani, Seyed Ismail (2005) A Study of the Relationship of Some Important Prerequisites Related to Academic Disability and Its Relationship with Selected Outcomes in First Year High School Boys in Ahvaz, *Journal of Educational Sciences and Psychology*, Volume 12, Number 3, pp. 100-77
30. Morente-Sanchez, J., & Zabala, M. (2013). Doping in sport: A review of elite athletes' attitudes, beliefs, and knowledge. *Sports Medicine*, 43(6), 395-411
31. Morente-Sánchez, J., Zandonai, T., Díaz, MZ. (2019). Attitudes, beliefs and knowledge related to doping in different categories of football players. *Journal of science and medicine in sport*, 22(9), 981-986.
32. Mottram Dr. (2003). "Drugs in sport. 3rd ed". London: routledge.
33. Nigar, P., Derman, M.T., Sadoglu, O. (2010). The levels of anxiety and hopelessness of primary education children with speech disorders and of their parents. *Element Educat Online*, 9(1), 23-30.
34. Ommundsen, Y. (2004). Self-handicapping related to task and performance-approach and avoidance goals in physical education. *Applied sport psychology*, 16(2), 183-197.
35. Petróczi, A. (2007). Attitudes and doping: a structural equation analysis of the relationship between athletes' attitudes, sport orientation and doping behavior. *Substance abuse treatment, prevention, and policy*, 2(1), 34.
36. Pielke, R. (2018). Assessing doping prevalence is possible. So what are we waiting for? *Sports Medicine*, 48(1), 207-209
37. Rand, K.L., Martin, A.D., Shea, A.M. (2011). Hope, but not optimism, predicts academic performance of law students beyond previous academic achievement. *Journal of Research in Personality*, 45(6), 683-686.
38. Ring, C., Kavussanu, M., & Gürpınar, B. (2020). Basic values predict doping likelihood. *Journal of Sports Sciences*, 38(4): 357-365
39. Ring C., Kavussanu, M., Gürpınar, B., Whitehead, J., & Mortimer, H. (2020). Basic values predict unethical behavior in sport: the case of athletes' doping likelihood. *Ethics & Behavior*, Published online: 1-9.
40. Setayesh Azhari, M., MirNasab, M., Mohebbi, M. (2017). Relationship between hope and academic achievement with the mediating role of academic procrastination in students. *Scientific Research Journal of Education and Evaluation*, 37, 125-142. Persian
41. Shahbazi M, Choubineh S, & Ezzati R. (2020). Psychological Pathology and Prevalence Sports Supplements among Female Athletes. *Sport Psychology Studies*, 8(30), 57-76. In Persian.
42. Shamsaei, N. Ahmadian, N. (2020) Investigation of Psychological Relationship between the Level of Religiosity and Doping Susceptibility among Bodybuilding Athletes. *Religion and Health*, 8(1): 30-38. Persian.
43. Share'epoor, M., Kabiri, S., Rahmati, M.M., Riyahi, M. E. (2018). The process of social learning of the use of illicit energy substances (doping) among professional athletes, a study of social issues in Iran. *A study of social issues in Iran*, 9(2), 117-138.

44. Smith, J.L., Hardy, T., Arkin, R. (2009). When practice doesn't make perfect: Effort expenditure as an active behavioral self-handicapping strategy. *Research in Personality*, 43(1), 95-98.
45. Soltan Ahmadi, T., Najafian, F., & Shahbazi, M. (2019). Effect of Attitude Towards Agonistic Sport on the Amount of Information about Doping and the Tendency to Doping Athletes of National Teams. *Journal of Sport Psychology Studies*, 28, 193-206. Persian.
46. Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological inquiry*, 13(4), 249-275.
47. Snyder, C. R., Wroblewski, K. K., Parenteau, S. C., & Berg, C. J. (2004). *Hope and hopelessness. Handbook of primary care psychology*, New York: Oxford university press.
48. Taylor, P.J., Wood, A.M., Gooding, P., Tarrier, N. (2010). Appraisals and suicidality: The mediating role of defeat and entrapment. *Archives of Suicide Research*, 14(3), 236-247.
49. Todd, T. (1987). Anabolic Steroids: The Gremlins of Sport. *Journal of Sport History*, 14(1), 87-107.
50. Whitaker, L., Backhouse, S. (2017). Doping in sport: an analysis of sanctioned UK rugby union players between 2009 and 2015. *Journal of sports sciences*, 35(6), 1607-1613.
51. Whitaker, L., Backhouse, SH., Long, J. (2014). Reporting doping in sport: national level athletes' perceptions of their role in doping prevention. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 24(6), 515-521.
52. Wusik, M.F., Axsom, D. (2016). Social Clinical Psychology, Socially Positive Behaviors as Self-Handicapping. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 35(6), 494-509.
53. Yousefi, B., Naseri, A. (2019). Analysis of Iran's Sports Corruption Activities Using the TASP Model. *Journal of Communication Management in Sports Media*, 6(23), 70-80. In Persian
54. Yousefi, N., Shirbeygi, N. (2012). The Relationship between Acceptance in the Master's Degree Exam with Frustration and Self-Disability. *Higher education in Iran*, 4(4), 159-181. Persian
55. Zare'e, H., Mahboobi, T., Salimi, H. (2015). The Effect of cognitive education promoting hope on reducing procrastination and academic Self-handicapping of Payame Noor Buchan University students, *education and evaluation*. 8(32), 93-110. In Persian
56. Zimmerman, B. (2005). Orphan living situations in Malawi: A comparison of orphanages and foster homes. *Review of Policy Research*, 22(6), 881-917.

ارجاع دهی

هادی پورفرد، مریم؛ افروزه، محمدصادق؛ و صفری جعفرلو، حمیدرضا. (۱۳۹۹). رابطه ناامیدی و خودناتوان‌سازی با گرایش به دوپینگ در ورزشکاران. *مطالعات روان‌شناسی ورزشی*، ۹(۳۴)، ۸۲-۲۵۹. شناسه دیجیتال: 10.22089/spsyj.2020.9315.2015

Hadipour, M; Afroozeh, M. S; & Safari Jafarloo, H. R. (2021). The Relationship between Disappointment and Self-Handicapping with Doping Tendency in Athletes. *Sport Psychology Studies*, 9(34), 259-82. In Persian. DOI: 10.22089/spsyj.2020.9315.2015